ווייטנאם

מחלקת ניהול סיכונים

פברואר 2023

	דירוג	תחזית	מתאריך	אשרור אחרון
אשרא	4/7	...	...	...
OECD	4/7	...	יוני 2019	...
Fitch	BB	חיובית	מאי 2018	אוקטובר 2022
Moody's	Ba2	יציבה	ספטמבר 2022	...
S&P	BB+	יציבה	מאי 2022	...

שוכנת דרום מזרח אסיה. גובלת בסין בצפון, ובלאוס וקמבודיה במערב. היא חולקת גבולות ימיים עם תאילנד דרך מפרץ תאילנד, והפיליפינים, אינדונזיה ומלזיה דרך ים סין הדרומי.

נתונים כלליים:

אוכלוסייה:	98.2 מיליון איש (הערכה לשנת 2022)
שטח:	331 אלף קמ"ר
עיר בירה:	האנוי
תמ"ג לנפש:	4,144 דולר (הערכה לשנת 2022)
משאבי טבע:	מינרלים, נפט וגז ימיים, עץ
שפה רשמית:	ויאט נמית
מטבע:	דונג (D)

נקודות חוזק

- שיעורי צמיחה גבוהים ויציבות כלכלית
- בסיסי ייצוא חזקים, יכולות מסחר גבוהות והשקעות ישירות זרות ניכרות
- יציבות פוליטית, היות ולמפלגה הקומוניסטית אין מתחרות
- כוח עבודה גדול ועלויות עבודה נמוכות

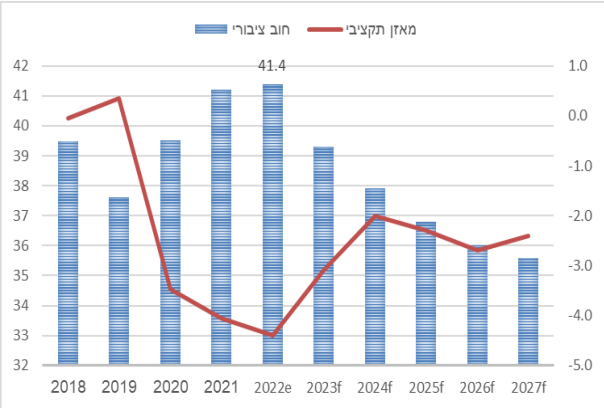
סיכונים ואתגרים

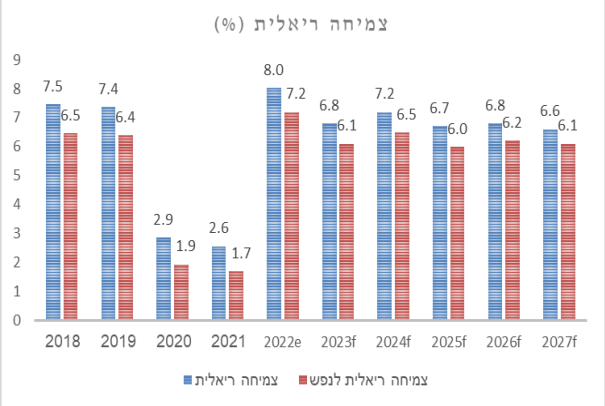
- שלטון קומוניסטי וחברות רבות בבעלות ממשלתית
- מתיחות עם סין
- פגיעה בזכויות אדם, שקיפות נמוכה ושחיתות גבוהה

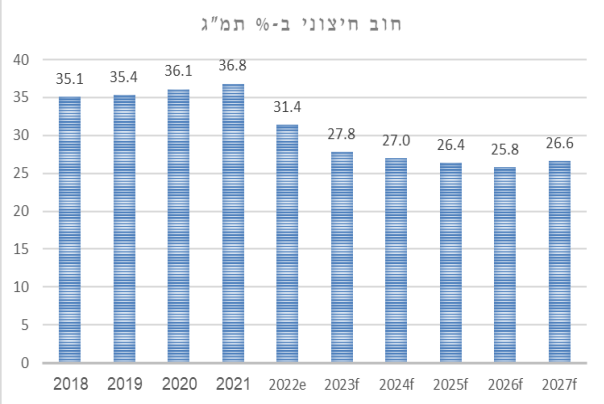
מדד השחיתות, ארגון TI (2022)	77/180
מדד הפיתוח האנושי (HDI), האו"ם (2021)	115/189
DSA	Low-Moderate
% מחוסנים לקורונה	77%

מדדים כלכליים:

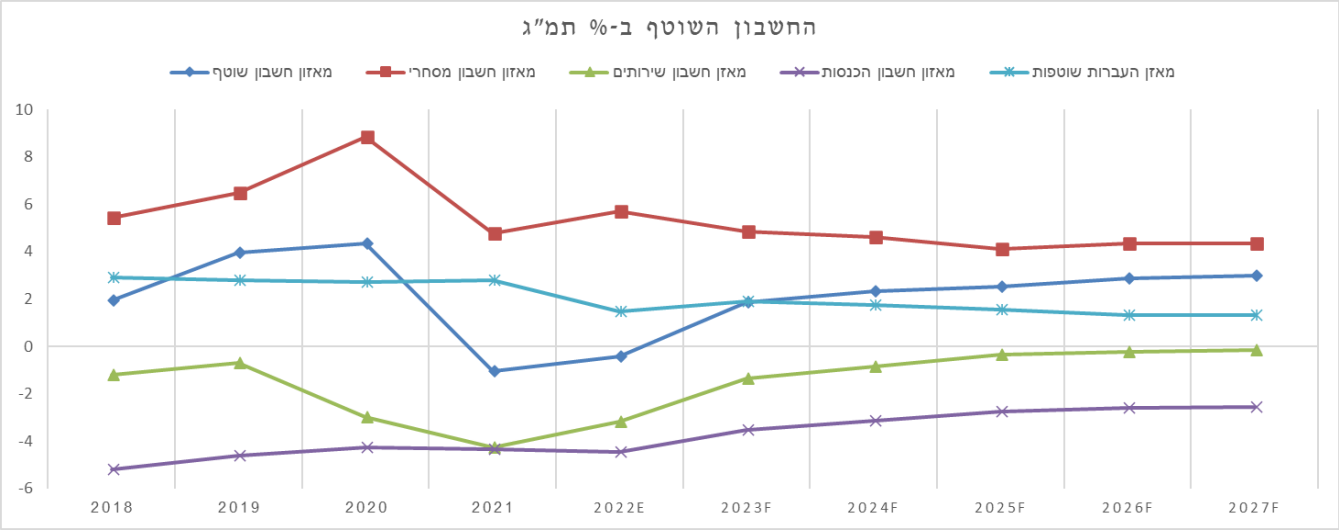
	2019	2020	2021	2022e	2023f	2024f	2025f	2026f	2027f
אינפלציה (ממוצע %)	2.8	3.2	1.8	3.2	3.3	1.4	1.7	2.6	2.1
צמיחה ריאלית (%)	7.4	2.9	2.6	8.0	6.8	7.2	6.7	6.8	6.6
מאזן תקציבי (% תמ"ג)	0.3	-3.5	-4.1	-4.4	-3.1	-2.0	-2.3	-2.7	-2.4
חוב ציבורי (% תמ"ג)	37.6	39.5	41.2	41.4	39.3	37.9	36.8	36.0	35.6
מאזן החשבון השוטף (% תמ"ג)	3.9	4.3	-1.0	-0.4	1.8	2.3	2.5	2.9	3.0
חוב חיצוני (% תמ"ג)	35.4	36.1	36.8	31.4	27.8	27.0	26.4	25.8	26.6
עתודות מט"ח (בחודשי יבוא)	3.4	4.0	3.7	2.5	2.7	2.7	2.7	2.6	2.6

חוב ציבורי
מאזן תקציבי
42
41
40
39
38
37
36
35
34
33
32
1.0
0.0
-1.0
-2.0
-3.0
-4.0
-5.0
41.4
2018 2019 2020 2021 2022e 2023f 2024f 2025f 2026f 2027f

צמיחה ריאלית (%)
7.5 6.5
7.4 6.4
2.9 1.9
2.6 1.7
8.0 7.2
6.8 6.1
7.2 6.5
6.7 6.0
6.8 6.2
6.6 6.1
2018 2019 2020 2021 2022e 2023f 2024f 2025f 2026f 2027f
צמיחה ריאלית
צמיחה ריאלית לנפש

חוב חיצוני ב-% תמ"ג
35.1 35.4 36.1 36.8 31.4 27.8 27.0 26.4 25.8 26.6
2018 2019 2020 2021 2022e 2023f 2024f 2025f 2026f 2027f

עתודות מט"ח בחודשי יבוא
2.5 3.4 4.0 3.7 2.5 2.7 2.7 2.7 2.6 2.6
2018 2019 2020 2021 2022e 2023f 2024f 2025f 2026f 2027f

החשבון השוטף ב-% תמ"ג
מאזן חשבון שוטף
מאזן חשבון מסחרי
מאזן חשבון שירותים
מאזן חשבון הכנסות
מאזן העברות שוטפות
10
8
6
4
2
0
-2
-4
-6
2018 2019 2020 2021 2022E 2023F 2024F 2025F 2026F 2027F

רקע ומאפיינים פוליטיים:

סוג המשטר: משטר קומוניסטי		**שנת קבלת עצמאות:** 1945 (מצרפת)	
עומד בראש המדינה: נשיא זמני Vo Thi Anh XUAN (הנשיא הקודם Nguyen Xuan PHUC התפטר בינואר 2023)	**הבחירות הבאות:** 2028	**אורך תקופת הכהונה:** 5 שנים	
מבנה הפרלמנט: חד ביתי	**מס' מושבים:**	**אורך תקופת הכהונה:**	**הבחירות הבאות:**
האסיפה הלאומית	500	5 שנים	2026

הרפובליקה הסוציאליסטית של וייטנאם היא מדינה בדרום-מזרח אסיה אשר גובלת ברפובליקה העממית של סין בצפון, בלאוס ובקמבודיה במערב, ובמפרץ טונקין במזרח ובדרום. הרפובליקה במתכונתה הנוכחית קיימת משנת 1976, לאחר תום מלחמת וייטנאם וכיבושה של דרום וייטנאם על ידי צפון וייטנאם. בוייטנאם קיים משטר חד-מפלגתי של המפלגה הקומוניסטית. המפלגה הקומוניסטית שולטת באופן מוחלט באספקטים של החברה, הממשלה והפוליטיקה. הנשיא עומד בראש המדינה ומכהן כמפקד צבא וייטנאם, תפקידו במועצה הוא שר הביטחון והשר לביטחון פנים. ראש ממשלת וייטנאם הוא הממונה על הממשלה ועל מועצת השרים.

וייטנאם צפויה להישאר בשליטת המפלגה הקומוניסטית בשנים הקרובות. מינויים לתפקידים פוליטיים חשובים מתקיימים בדלתיים סגורות בכנס המפלגה אשר מתקיים כל 5 שנים. הכנס האחרון התקיים בפברואר 2021 ובו המזכיר המפלגה הכללי נבחר לכהונה השלישית.

המזכיר הכללי של המפלגה צפוי לסיים את כהונתו השלישית ב-2026, את מקומו צפוי לקחת ראש הממשלה הנוכחי. לאחר התפטרותו של הנשיא בינואר 2023 על רקע חשד למעורבותו בפרשת שוחד בזמן מגפת קורונה, קיימת הערכה ששר לביטחון פנים אחד המקורבים של המזכיר הכללי של המפלגה ימונה לתפקיד הנשיא באמצע 2023. כך שיציבות פוליטית לא צפויה להיפגע.

נושא השחיטות רגיש ונמצא בזרקור תשומת הלב הציבורית, המפלגה צפויה להמשיך ולהוביל אג'נדה נגד השחיטות (אך בעיקר באמצעות העמדה לדין במקרי שחיטות בולטים מאשר באמצעות רפורמות שיטפלו בבעיה מהבסיס).

הממשל צפוי להיות חשוף ללחץ ציבורי בנושאים הקשורים לסין: מחלוקת טריטוריאלית בים הסיני הדרומי והשפעה סינית גבוהה על כלכלת וייטנאם כתוצאה מהשקעות של חברות סיניות במדינה. מעבר לכך קיימת דרישה בציבור לדבוק בנורמות בינלאומיות של זכויות האזרח וזכויות עובדים, שיפור מודעות להגנת הסביבה.

מדיניות כלכלית בשנים הקרובות צפויה להתנהל בעיקר בהתאם לתוכנית ליברליזציה שמטרתה לצמצם את שליטת המדינה בסקטורים רבים ולעודד השקעות זרות במדינה. הממשל כבר התקדם בצורה משמעותית בשנים האחרונות בפתיחת גישה למשקיעים זרים באמצעות FTA (הסכם מסחר עם איחוד האירופי), הצטרפות לשותפות מולטילטרלית טראנס – פאסיפית ושותפות כלכלית אזורית. בטווח הבנוני הפוקוס יתמקד בהבטחת תמיכת התשתיות בהמשך התיעוש והמשך עליה בהיקפי היצוא. החלק הנוסף של ליברליזציה הכלכלית הוא הפרטת הנכסים בבעלות ממשלתית. המדינה תיתן גישה למשקיעים זרים לנכסים אלו ותאפשר החזקת נתחים גדולים יותר. עם זאת, ההתקדמות בחלק הזה של התוכנית יתקשה לעמוד ביעדים בעיקר בשל שקיפות נמוכה בקרב החברות המועמדות והערכת שווי נכסים איטי (במיוחד עבור קרקעות).

יחסי חוץ –

וייטנאם צפויה להמשיך במדיניות חוץ רב-כיוונית שלה בין היתר לצורך צמצום השפעתה של סין.

המתיחות עם סין בנוגע לים סין הדרומי צפויה להמשך בשנים הקרובות למרות הרצון של שני הצדדים לפתרון הסכסוך באמצעות משא ומתן. המתיחות לא צפויה להסלים לכדי עימות צבאי. היחסים בין המדינות צפויים להישאר נעימים ברמה הדיפלומטית, בשל הקשרים הכלכליים הנרחבים בין המדינות. וייטנאם מחפשת לקדם יחסי חוץ עם מעצמות אזוריות שגם להן קיימות אי הסכמות טריטוריאליות עם סין כגון הודו ויפן.

החברות של וייטנאם בארגון ASEAN (איגוד מדינות דרום-מזרח אסיה) צפויה לתמוך ביחסיה האזוריים ובמסחר של המדינה. עם זאת, היחסים עם כמה מדינות החברות בארגון, כולל אינדונזיה ופיליפינים, צפויים להיתקל בקשיים הנוגעים לפלישת ספינות דייג או שטחים שנויים במחלוקת.

חיזוק הקשרים הבטחוניים עם ארה"ב יתמוך בוייטנאם במטרתה לאזן את כוחה של סין באזור. שיתוף הפעולה בין שתי המדינות צפוי להתבטא בשיתוף מודיעיני, סיוע במשמר החופים והעמקת קשרים כלכליים. הסיכון הכלכלי הגדול ליחסים עם ארה"ב יהיה מדיניות שער החליפין: בשנת 2019 היו אי הסכמות בין המדינה לבין ארה"ב בנוגע למדיניות שער החליפין של דונג, הממשל של טראמפ טען שוייטנאם מבצעת מניפולציות על שער החליפין ומחלישה את המטבע המקומי כדי לתת יתרון ליצואנים וייטנאמיים. בשנת 2021 וייטנאם הציגה מדיניות מסודרת בה תאפשר בטווח הבנוני ייסוף נומינלי איטי של דונג מול הדולר. בשלב זה הסיכון מוגדר כנמוך אך עם השנים עלול לגדול.

קרן המטבע –

נכון להיום אין לוייטנאם תוכניות פעילות עם קרן המטבע. התוכנית האחרונה על סך כ-406 מיליון דולר התחילה ב-2001 הסתיימה בשנת 2004, כאשר מתוך הסכום המאושר נמשכו כ-174 מיליון דולר בלבד.

באוגוסט 2021 קרן המטבע העבירה הקצאה תקופתית רוחבית לכלל המדינות החברות בה, בהתאם לגודל הכלכלה בכל מדינה. במסגרת הקצאה זו, וייטנאם קיבלה תמיכה של כ-1.5 מיליארד דולר.

מועדון פריז – פרסה חוב בסכום של 544 מיליון דולר בשנת 1993, הפריסה עדיין פעילה.

מאפיינים כלכליים

מאז הרפורמה בשנות השמונים כלכלת וייטנאם היא כלכלה מעורבת, ז"א היא משלבת מאפיינים של כלכלה מתוכננת וכלכלת שוק, משתמשת הן בתכנון הנחייתי והן בתכנון אינדיקטיבי באמצעות תוכניות חומש, עם תמיכת רכיבים מכלכלת שוק פתוח. במאה ה-21 הכלכלה נמצאת בתהליך אינטגרציה בכלכלה העולמית.

הכלכלה של וייטנאם מבוססת בעיקר על חקלאות, יצוא והשקעות זרות ונחשבת בין הכלכלות הצומחות בעולם. סקטור החקלאות תומך בצמיחה ומבטיח אספקת מזון יציבה. ענף החקלאות מהווה 14% מתמ"ג ו-38% מכוח העבודה בשנת 2020.

וייטנאם היא ממגדלות האורז החשובות והגדולות בעולם. בנוסף מגדלים במדינה גם עצי גומי, תירס, קני סוכר, פלפל, תה, טבק ובטטות. בשונה משנים עברו אז מרבית היצוא התרכז בסחורות, קיימים היום גיוון היצוא לענפים שונים כגון הנעלה, מכונות ומוצרי אלקטרוניקה.

תוכנית Program for Socio-economic Recovery and Development (PRD) – האסיפה הלאומית אישרה חבילת תמיכה משמעותית לשנים 2022-2023 על סך כ-4% מתמ"ג (כ-15 מיליארד דולר). מטרת התוכנית היא תמיכה בסקטור ביראות, דיגיטליזציה ותשתיות, הטבות במתן אשראי לעסקים ומשקי בית. יישום מוצלח של התוכנית עשוי להקל על התאוששות מנזקי המגפה בשנים הקרובות ויתמוך בצמיחה.

הצמיחה ב-2023 צפויה להאט ככל שהבישוקים החיצוניים יאטו, הצמיחה בהשקעות גם היא צפויה להיחלש כתוצאה מרמת ריבית גבוהה והצריכה הפרטית תרד בגלל שיעור האינפלציה גבוה. מצד שני, סיום מדיניות הסגרים בסין יטיב עם ענף התיירות וענף השירותים. ענף התיירות צפוי לחזור לרמות שהיו לפני המגפה רק בשנת 2024.

בשנים האחרונות לא מעט חברות בינלאומיות מעבירות יצור לוייטנאם. מגמה זו צפויה להמשיך ולעזור לכלכלה וייטנאמית להציג ביצועי יתר על מרבית הכלכלות האזוריות בשנים 2023-2024 וגם בשנים הבאות. המעבר מחקלאות לייצור יאיץ את הגירת האוכלוסייה מהכפר אל העיר ויגדיל את הכנסת משקי הבית.

הצריכה הפרטית מתאוששת בקצב איטי יותר ממשבר קורונה בעקבות רמות גבוהות של אבטלה שמקטינות את סך ההוצאות של משקי הבית. שיעור האבטלה בשנת 2021 היה 4.3% והוא לא צפוי לרדת לרמות של לפני המגיפה במהירות.

יצוא הסחורות והשירותים של וייטנאם יהיה גבוה יותר מאלו של שכנותיה בשנת 2023. היצוא יתחזק הודות למגמת העברת פעילות היצור של חברות בין-לאומיות לוייטנאם, במיוחד בתחום האלקטרוניקה, המכונות וההנעלה.

באוגוסט 2020 נכנסו לתוקף הסכמי סחר בין-לאומיים חדשים, הכוללים סחר חופשי עם האיחוד האירופי. הסכמים אלו הינם חלק ממדיניות הליברליזציה הכלכלית המתמשכת של השלטון, אשר כוללים את השותפות הכלכלית האיזורית

(Regional Comprehensive Economic Partenership) וההסכם לשותפות הטרנס-פסיפית שהוחל בהדרגה מסוף 2018.

לוייטנאם שאיפות פיתוח מרחיקות לכת, הציבה יעד להפוך למדינה בעלת הכנסה גבוהה עד 2045, כדי להשיג את היעד השאפתני תצטרך לצמוח בקצב של 5.5% בממוצע בתמ"ג לנפש לשמך 25 שנים הבאות.

מגמות גלובליות בעלות השפעה על עתיד המדינה בטווח בנוני-ארוך: הזדקנות האוכלוסייה, ירידה במסחר הגלובלי, שינוי האקלים ועליית האוטמטיזציה. כדי להתמודד עם כל אלו, וייטנאם תצטרך לשפר דרמטית את יישום המדיניות שלה בתחום הפיננסים, איכות הסביבה, דיגיטליזציה ותשתיות.

אירועים מקרו-כלכליים:

משבר הקורונה –

מגפת הקורונה הכתה את כלכלת וייטנאם באופן קשה, אך בזכות צעדי מדיניות אפקטיביים של הממשלה, היא הצליחה להקטין את הפגיעה הבריאותית והכלכלית. צמיחת התוצר בוייטנאם בשנת 2020 עמדה על 2.9%, אחד האחוזים הגבוהים בעולם. התפרצות מחודשת באפריל 2021 הובילה לקמפיין חיסונים יוצא דופן וכבר בסתיו 2021 מעל 77% מאוכלוסייה חוסנו באופן מלא הדבר אפשר מעבר ממדיניות אפס קורונה למדיניות של חיים לצד קורונה.

מלחמת רוסיה – אוקראינה –

הממשל צפוי להמשיך בקו מדיניות ניטרלי בכל הקשור למלחמת רוסיה נגד אוקראינה מאחר ורוסיה מהווה שוטף דיפלומטי ארוך טווח. מצד שני הקשרים הכלכליים אינם צפויים להתרחב משמעותית כתוצאה מסנקציות מערביות אשר מפחיתות את היקפי המסחר והשקעות בין שתי המדינות. בוטלו תרגילים צבאיים משותפים שהוכרזו בעבר. אחרי שוייטנאם נשענה במשך עשורים על ציוד צבאי רוסי כעת תצטרך לגוון את מקורות היבוא הצבאי שלה, בין המדינות שעשויות לספק לוייטנאם את הציוד הצבאי: ארה"ב, יפן, דרום קוראה, הודו וישראל.

שינויי דירוג בסוכנויות הדירוג-

- באוקטובר 2022 חברת הדירוג Fitch אשררה את דירוג המדינה "BB" עם התחזית חיובית, הסיבות לכך הן: הצמיחה הכלכלית חזקה, חוב ציבורי פוחת, חוב חיצוני בתמהיל נוח, יצוא בעל יתרון תחרותי וגיוון בתמהיל מדינות היצוא בין היתר בזכות הסכמי סחר מגוונים.
- בספטמבר 2022 חברת הדירוג Moody's העלתה את דירוג המדינה מ- "Ba3" ל- "Ba2" עם התחזית יציבה, הסיבות לכך הן: חוזק כלכלי ויציבות פיננסית, גישה שמרנית למדיניות פיסקלית ושיפור הנזילות הממשלתית, הגברת התחרותיות ושילוב בשרשראות ערך גלובליות.
- במאי 2022 חברת הדירוג S&P העלתה את דירוג המדינה מ- "BB" ל-"BB+" עם התחזית יציבה, הסיבות לכך הן: הציפיות להמשך צמיחת הכלכלה והתאוששות ממגפת קורונה שיובילו לשיפור במצב החיצוני וירסנו את הגרעון הפיסקאלי, מצב פיננסי יציב והיכולת של המדינה למשוך השקעות זרות למדינה. ההשקעות הזרות מגבירות את הפעילות המקומית ומייצרות הזדמנויות תעסוקה טובות ושכר גבוה שמוביל לגידול בצריכה הפרטית.

מדיניות פיסקאלית וחוב ממשלתי:

בדומה לכלכלות אחרות בעלום, הגרעון התקציבי של וייטנאם התרחב בשנתיים האחרונות בעקבות השפעות של המגפה. הגרעון התקציבי צפוי להתכווץ ל-3.1 אחוזי תוצר בשנת 2023, לאחר שמוערך להיות 4.4 אחוזי תוצר בשנת 2022. ירידה זו תתרחש בעקבות עליה בהכנסות וגם בירידה הוצאות הקשורות למגפת קורונה. הממשלה צפויה להחזיר את שיעור מע"מ ל-10% אחרי שירד זמנית ל-8% ב-2022, בנוסף לכך יבוטלו הקלות מס זמניות נוספות. המשך תוכניות ההפרטה לצד עליה בשיעור מע"מ יעזרו בהתייצבות הגרעון התקציבי סביב 2.4 % מתמ"ג בשנים 2025-2027. הפרטת החברות הממשלתיות, עליה בהכנסות ממסים עקיפים (בעקבות גידול בצריכה הפרטית) וגידול בייצוא יתרמו למגמה זו.

יחס החוב הציבורי לתמ"ג מוערך בשנת 2023 להיות 39.3%, לאחר שהיה 41.4% בשנת 2022. בשנים הקרובות צפויה מגמת ירידה הדרגתית להימשך.

לממשלת וייטנאם לא היו הנפקות בשווקים הבינלאומיים בשנים האחרונות וההנפקה אחרונה הייתה בשנת 2014.

מדיניות מוניטרית:

שיעור האינפלציה השנתית צפוי לעמוד בממוצע על -3.2% בשנת 2022 . לפי הערכות, אחרי האינפלציה עמד על 3.2 בשנת 2022, היא תתמתן בשנים הקרובות, כאשר הירידה במחירי האנרגיה תבוא לידי ביטוי בירידה במחירי המוצרים והשירותים. התמתנות צפויה להמשיך גם כתוצאה מהמשך ירידת מחירי הסחורות והתאוששות מלאה של שרשראות אספקה. האינפלציה הצפויה בשנים 2025-2027 תהיה סביב 2.1% וישקף אינפלציה גלובלית מתונה, ירידה בתעריפי היבוא ועליה בתוצר המקומי של חקלאות.

הבנק המרכזי של וייטנאם (SBV) העלה את הריבית ב-200 נקודות בסיס ב- 2022 והעמיד את הריבית במשק על 4.5% . הסיבה העיקרית להעלאה היא לחץ פיחות על המטבע המקומי. העלאת ריבית נוספת צפויה במרץ 2023 עקב המשך העלאות ריבית בארה"ב ורמות אינפלציית ליבה גבוהות יחסית (צפי להעלאה של 25 נקודות בסיס). הממשלה הציבה יעד אינפלציה סביב 4.5% בשנת 2023.

המטבע המקומי דונג יתחזק מול הדולר במהלך 2023 משער 23,550 בסוף 2022 לאזור 23,200 בסוף 2023. זה ישקף את הביקש הולך ופוחת לדולר אמריקאי מאמצע 2023 כאשר ההידוק המונטרי בארה"ב ייעצר. כמו כן דונג ייחלש מול מטבעות מרכזיים רבים אחרים באותה תקופה. הבנק המרכזי העלה את רצועת המסחר בדולר ל-5% באוקטובר 2022 בזמן שביקוש עולמי למטבע האמריקאי היה מוגבר והוביל לפיחות דרמטי במטבע המקומי. כעת הוא צפוי לחזור עד אמצע 2023 לרצועת מסחר של 3% . הדונג יתחזק קלות מול הדולר האמריקני במונחים נומינליים בשנים 2024-2027, אך על בסיס ריאלי (מבוסס מדד המחירים לצרכן) המטבע יפחת.

מערכת בנקאית:

המערכת הבנקאית של וייטנאם צעירה יחסית וצומחת בקצב גבוה בהשוואה למדינות השכנות. היא נוצרה בסיום מלחמת וייטנאם ב-1976 עם היווסדות הבנק המרכזי והיום מדובר במערכת מגוונת שכוללת בנקים במודלים שונים (בבעלות המדינה, בנים מסחריים, בבעלות זרה ועוד). הבנק הגדול מבחינת שווי נכסים הינו BIVD בבעלות המדינה. ממדינה עם שיעור האוכלוסייה שמשתמשת בשירותים בנקאיים הנמוך באסיה, בשנת 2022 66% מאוכלוסייה הפכו להיות משתמשי מערכת בנקאות במדינה וגם נרשם שיא של ערך תשלומים דיגיטליים בין מדינות דרום אסיה.

למדינה יש נטייה חזקה מאוד לתמוך במערכת הבנקאית בזמני לחץ כדי למנוע כישלונות בנקים.

למרות שרווחיות הבנקים השתפרה, איכות הנכסים התדרדרה ב-2021. קיימת חשיפה גבוהה לסקטור נדל"ן הן באופן ישיר והן באמצעות חוב של חברות נדל"ן שמרובן ממונפות ומתבססות על הערכות שווי נכסים גבוהות. הממשל מנסה לצמצם סיכון זה ע"י הגבלות על מינוף יתר, המלצות המעודדות זהירות במתן הלוואות במיוחד לצורך רכישת נכסים.

יחס הלימות ההון בחלק מהבנקים גבולי ועלול להיות תחת לחץ מאחר והמערכת הבנקאית נמצאת בתהליך יישום תוכנית באזל 2. באוקטובר 2022 יחס הלימות ההון עמד על 11.7% לעומת 11.6% בספטמבר 2020.

מצב חיצוני:

כתוצאה ממשבר הקורונה המצב החיצוני של וייטנאם נפגע, בעיקר בשל התלות הגבוהה בייצוא סחורות, השקעות זרות ובענף התיירות. אולם, החוב החיצוני של וייטנאם ב-2023 נמצא ברמה לא גבוהה של כ-27.8% ביחס לתמ"ג, עתודות המט"ח עומדות על כ-2.7 חודשי יבוא ויכולת שירות החוב של המדינה חזקה.

החשבון השוטף יעבור לעודף ב-2023 אחרי שנתיים שהיה בגירעון, הסיבה העיקרית לכך היא המשך התאוששות בענף התיירות בעקבות פתיחתה של סין ממדיניות הסגרים אשר תצמצם את הגירעון במאזן השירותים בצורה דרמטית. הפחתת הצמיחה בביקוש החיצוני מהשווקים המערביים הגדולים תאט את התרחבות יצוא הסחורות בשנת 2023. עם זאת, ירידת מחירי הסחורות העולמית תשמור על יציבות העודף בחשבון סחר הסחורות. החל מ-2024 מחירי הסחורות העולמיים ובמיוחד מחירי גז ונפט יחזרו להיות הגורמים העיקריים להשפעה על מצבו של החשבון השוטף, ככל שהמחירים ירדו העודף יגדל. גורם נוסף שישפיע על המשך התרחבות בעודף בחשבון השוטף היא הגדלת הערך המוסף בתעשיות ייצור המכוונות יצוא, לרבות אלקטרוניקה, מכונות והנעלה.

עתודות מט"ח ירדו בשנת 2022 לרמה של 2.5 חודשי יבוא לעומת 3.7 חודשי יבוא ב-2021. הירידה נובעת מכך שהבנק המרכזי משתמש בעתודות מט"ח לצורך תמיכה במטבע המקומי. הבנק המרכזי הודיע שבכוונתו להגדיל את עתודות מט"ח לרמה של 3.3 חודשי יבוא עד סוף 2023, לעומת ההערכות של 2.7 חודשי יבוא לפי המצב הקיים.

הרשויות יקלו בהדרגה בעשור הקרוב את המגבלות על חשבון ההון, לאור העדיפות לאוטונומיה במדיניות המוניטרית ולפיקוח על שער החליפין.

ביקושים הולכים וגדלים ליצוא וייטנאמי מהווה תשתית ליתרון התחרותי של סקטור היצור במדינה שמצליח להתחרות בתעשיות היצור של מדינות אזוריות אחרות בעידוד השקעות זרות, ולעליה משמעותית בהכנסות לנפש. מלחמת סחר בין ארה"ב וסין לצד שיבושים בשרשראות האספקה כתוצאה ממדיניות הסגרים בסין האיצו את היקפי ההשקעות בוייטנאם עקב דמיון של יצוא וייטנאמי לזה של סין לצד כוח עבודה זול יחסית.

סך החוב החיצוני לשנת 2022 צפוי לעמוד על 31.4% מתמ"ג, פרופיל החוב נותר חיובי, שכן נושיה של וייטנאם גופים בעיקר בי-לטרליים ומולטי-לטרליים. מח"מ הממוצע בהנפקה של אג"ח ממשלתיות עומד כעת על כמעט 14 שנים, מה שמביא את הטווח הממוצע לפדיון של כל האג"ח הממשלתיות המקומיות ליותר מ-9 שנים מ-2.4 שנים ב-2013.

וייטנאם צפויה להנות מהסכמי סחר אזוריים ובילטרליים ולחזק את כוחה כשחקנית מרכזית. המדינה לוקחת חלק בשותפות כלכלית אזורית (RCEP) והסכם טראנס-פאסיפי (CPTPP), כמו כן יש לה הסכם מסחר חופשי עם דרום קוראה (FTA) ולאחרונה גם עם איחוד אירופה ובריטניה. הסכמים אלו יחזקו את עמדתה התחרותית של וייטנאם ביצוא מוצרים כגון הנעלה, הלבשה ומוצרי חקלאות אך גם ביצוא מוצרים בעלי ערך גבוה יותר כגון סמארטפונים, מחשבים ומוצרי אלקטרוניקה אחרים.

שת"פ אחרון של הבנק העולמי עם וייטנאם (CPF) אושר בשנת 2017 למשך שנים 2018 – 2022 .התוכנית לשת"פ נוסף לשנים 2023-2027 נמצאת כעת בשלבי הכנה ותנסה לתמוך ביעדי המדינה להגיע למעמד הכנסה בנונית-גבוהה עד 2030 והכנסה גבוהה עד 2045. מאז 1993 הבנק העולמי העביר לוייטנאם כ-25 מיליארד דולר בצורת מענקים, הלוואות בתנאים מועדפים ואשראים. כרגע קיימים 22 פרויקטים פעילים בסך של 4.74 מיליארד דולר. הפרויקטים מתרכזים בין היתר בתחומים של אנרגיה נקיה, ניהול מים, פיתוח עירוני, פיתוח כפרי וחקלאי, צמצום שיעור העוני ושיפור רמת החיים.

<u>תמ"ג לפי מגזרים</u>: חקלאות 15.3%; תעשייה 33.3%; שירותים- 51.3% (הערכה לשנת 2017).

<u>כוח העבודה לפי מגזרים</u>: חקלאות 40.3%; תעשייה 25.7%; שירותים 34% (הערכה לשנת 2017).

<u>סחר חוץ</u>

שותפות סחר עיקריות - ייצוא: ארה"ב (23%), סין (14%), יפן (8%), דרום קוריאה (7%).[1]

שותפות סחר עיקריות - ייבוא: סין (35%), דרום קוריאה (18%), יפן (6%).[1]

מוצרי ייצוא עיקריים: ציוד שידור, שבבים, טלפונים, הנעלה, רהיטים.[1]

מוצרי ייבוא עיקריים: שבבים, טלפונים, נפט מזוקק, טקסטיל, מוליכים למחצה.[1]

סחר עם ישראל: ייצוא לישראל – 337.5 מיליון דולר, ייבוא מישראל – 158.9 מיליון דולר.[2]

<u>מקורות</u>: קרן המטבע הבינלאומית (יולי 2022), EIU (פברואר 2023), Fitch (אוקטובר 2022), S&P (מאי 2022), Moody's (יוני 2022), מועדון פריז, CIA factbook, Bloomberg, ומקורות נוספים.

[1] CIA factbook, נתוני 2019

[2] הלמ"ס, נתוני 2021.

	2018	2019	2020	2021	2022e	2023f	2024f	2025f	2026f	2027f
אינדיקטורים כלליים										
אוכלוסייה (מיליון)	94.9	95.8	96.6	97.5	98.2	98.9	99.5	100.1	100.7	101.2
תמ"ג נומינלי (מיליארדי דולר)	304.6	331.9	346.4	369.9	406.9	467.0	521.2	577.2	642.5	704.1
תמ"ג נומינלי (מיליארדי שילינג אוגנדי)	7,009,042	7,707,200	8,044,386	8,479,667	9,513,327	10,937,174	12,066,331	13,375,443	14,868,443	16,255,867
תמ"ג לנפש (דולר)	3,209	3,465	3,584	3,796	4,144	4,724	5,238	5,766	6,380	6,958
צמיחה ריאלית (%)	7.5	7.4	2.9	2.6	8.0	6.8	7.2	6.7	6.8	6.6
צמיחה ריאלית לנפש (%)	6.5	6.4	1.9	1.7	7.2	6.1	6.5	6.0	6.2	6.1
סקטור פיסקלי										
באחוזי תמ"ג										
מאזן תקציבי	-0.1	0.3	-3.5	-4.1	-4.4	-3.1	-2.0	-2.3	-2.7	-2.4
הכנסות הממשלה	20.4	20.2	18.7	16.1	17.0	18.8	19.7	20.1	20.0	20.4
הוצאות הממשלה	20.5	19.8	22.2	20.2	21.4	21.9	21.7	22.4	22.7	22.8
חוב ציבורי*	39.5	37.6	39.5	41.2	41.4	39.3	37.9	36.8	36.0	35.6
ב-% מההכנסות	193.3	186.5	210.7	255.8	243.5	209.0	192.4	183.1	180.0	174.5
סקטור מוניטרי ופיננסי										
באחוזים										
ריבית על הלוואות	7.4	7.7	7.6	7.8	7.9	8.1	7.9	7.6	7.7	7.7
ריבית על פקדונות	4.7	5.0	4.1	3.4	4.2	5.2	5.1	5.1	5.2	5.2
שיעור אינפלציה (ממוצע)	3.5	2.8	3.2	1.8	3.2	3.3	1.4	1.7	2.6	2.1
שיעור אינפלציה (לסוף תקופה)	3.0	5.2	0.2	1.8	4.5	2.8	1.5	2.3	2.2	1.8
USD/UGX										
שע"ח נומינלי (לסוף תקופה)	23,180	23,170	23,110	22,765	23,555	23,207	23,162	23,200	23,225	22,920
שע"ח נומינלי (ממוצע לתקופה)	23,012	23,224	23,223	22,922	23,381	23,419	23,152	23,173	23,140	23,089
שע"ח ריאלי-אפקטיבי (2010 = 100)*	120.8	124.3	127.0	124.5	127.9	126.3	124.7	122.5	122.5	122.4

מקור: EIU (פברואר 2023), קרן המטבע הבינלאומית (2020)

	2018	2019	2020	2021	2022e	2023f	2024f	2025f	2026f	2027f
מאזן התשלומים										
במיליוני דולר (אלא אם כן צוין אחרת)										
מאזן חשבון שוטף	5,900	13,101	15,060	-3,812	-1,718	8,622	12,232	14,662	18,354	21,094
ב- % תמ"ג	1.9	3.9	4.3	-1.0	-0.4	1.8	2.3	2.5	2.9	3.0
מאזן חשבון מסחרי	16,540	21,494	30,708	17,697	23,266	22,670	23,989	23,701	27,882	30,656
ב- % תמ"ג	5.4	6.5	8.9	4.8	5.7	4.9	4.6	4.1	4.3	4.4
ייצוא סחורות במונחי F.O.B	243,697	264,189	282,629	336,311	417,387	444,268	505,452	562,429	636,692	718,062
ייבוא סחורות במונחי F.O.B	227,157	242,695	251,921	318,614	394,121	421,598	481,463	538,728	608,810	687,406
מאזן חשבון שירותים	-3,679	-2,351	-10,287	-15,734	-12,921	-6,412	-4,423	-2,015	-1,514	-1,025
ב- % תמ"ג	-1.2	-0.7	-3.0	-4.3	-3.2	-1.4	-0.8	-0.3	-0.2	-0.1
ייצוא שירותים	14,791	16,637	7,600	3,673	7,107	13,127	16,502	19,950	22,109	23,952
ייבוא שירותים	18,470	18,988	17,887	19,407	20,028	19,539	20,925	21,965	23,623	24,977
מאזן חשבון הכנסות	-15,818	-15,283	-14,817	-16,097	-18,127	-16,511	-16,455	-15,972	-16,626	-17,902
ב- % תמ"ג	-5.2	-4.6	-4.3	-4.4	-4.5	-3.5	-3.2	-2.8	-2.6	-2.5
ייצוא הכנסות	1,615	2,237	1,428	982	1,593	3,850	4,692	4,489	4,176	4,726
ייבוא הכנסות	17,433	17,520	16,245	17,079	19,720	20,360	21,148	20,461	20,802	22,628
העברות שוטפות, נטו	8,857	9,241	9,456	10,322	6,064	8,874	9,122	8,948	8,611	9,366
ב- % תמ"ג	2.9	2.8	2.7	2.8	1.5	1.9	1.8	1.6	1.3	1.3
השקעות ישירות זרות, נטו (FDI)	14,902	15,635	15,420	15,360	16,700	18,200	23,038	25,542	25,764	27,207
ב- % תמ"ג	4.9	4.7	4.5	4.2	4.1	3.9	4.4	4.4	4.0	3.9
ב- % המאזן בחה"ש	252.6	119.3	102.4	402.9	972.0	211.1	188.3	174.2	140.4	129.0
חוב ונכסים חיצוניים										
במיליוני דולר (אלא אם כן צוין אחרת)										
סך החוב החיצוני	106,855	117,338	125,065	136,213	127,593	129,670	140,781	152,201	165,667	187,279
ב- % תמ"ג	35.1	35.4	36.1	36.8	31.4	27.8	27.0	26.4	25.8	26.6
ב- % יצוא	41.1	41.5	42.9	39.9	29.9	28.1	26.7	25.9	25.0	25.1
סך החוב החיצוני לטב"א	86,833	92,506	98,008	100,993	91,438	95,517	102,040	107,076	111,589	123,098
סך החוב החיצוני לט"ק	19,585	24,397	26,604	33,233	34,288	32,214	36,782	43,147	52,083	62,164
קרן המטבע	438	435	453	1,987	1,868	1,939	1,959	1,978	1,995	2,017
פיגורים על תשלומי ריבית	2.6	2.6	2.5	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4
פיגורים על תשלומי קרן	54.1	57.1	61.1	61.3	61.3	61.3	61.3	61.3	61.3	61.3
עתודות מט"ח	55,453	78,335	94,834	109,371	89,414	102,138	119,273	129,658	142,283	159,316
בחודשי יבוא	2.5	3.4	4.0	3.7	2.5	2.7	2.7	2.7	2.6	2.6
שירות החוב										
במיליוני דולר (אלא אם כן צוין אחרת)										
שירות החוב השנתי	18,197	16,425	16,358	19,955	22,395	20,163	21,122	22,310	23,815	19,704
ב- % יצוא	7.0	5.8	5.6	5.9	5.3	4.4	4.0	3.8	3.6	2.6
תשלומי קרן	14,714	13,040	13,785	18,114	18,905	15,509	16,550	18,173	20,020	15,717
תשלומי ריבית	3,483	3,385	2,573	1,841	3,490	4,654	4,572	4,137	3,795	3,987
יחס ריבית להכנסות	5.60%	5.06%	3.96%	3.09%	5.05%	5.30%	4.45%	3.57%	2.95%	2.78%
מערכת בנקאית										
באחוזים										
יחס הלימות ההון (הון רגולטורי לנכסי הסיכון)	12.0	12.0	....	....	....	....	....	....	....	....
הלוואות ללא תנועה ברוטו מסך הלוואות ברוטו	1.8	1.6	....	....	....	....	....	....	....	....

מקור: EIU (פברואר 2023), קרן המטבע הבינלאומית (2020)